

DEN NORSKE KIRKE

Tunsberg biskop

Miljøverndepartementet
Postboks 8013
0030 OSLO

Dato
30.10.02

Vår ref.
02/301-3 SU

Deres ref.
02/565 KIF joh

Deres dato

HØRING NOU 2002:1 FORTID FORMER FRAMTID

Vi viser til utredningen Fortid former framtid, utfordringer i en ny kulturminnepolitikk. Tunsberg biskop mottok den 23. september 2002. Vi takker for muligheten til å kunne avgi høringssvar, samt den utsatte fristen til 1. november.

Fra vår side er det naturlig å kommentere forhold som forholder seg til kirker som kulturminner. Vi beklager at de kirkelige organer kom inn på et så sent tidspunkt i høringssvaret, samt den utsatte fristen til 1. november.

Vi er kjent med Kirkerådets høringssvar og gir vår tilslutning til dette. I tillegg har vi følgende understrekninger:

Bruk og vern / kulturminneforvaltningen og kirkelige organer

Kirkene er kulturminner som er stadig i bruk. Til de store anledningene, høytider og en del av de kirkelige handlingene, er de gitte rammene stort sett godt fungerende. I andre sammenhenger, herunder også de ordinære gudstjenester, er det ikke til å komme forbi at det er en del utfordringer knyttet til problemstillingen bruk og vern. Ønske om mer fleksibel bruk av rommet, "benkeproblematikken" er et slikt spørsmål. Dette er utfordringer vi må ta på alvor.

Det er vanskelig å se for seg en generell løsning, men det må arbeides for å styrke kommunikasjonen mellom de ulike aktørene i spørsmålene. Som en del av denne prosessen er det nødvendig med et forum der kulturminnemyndigheter og kirkelige organer kan møtes for erfaringsutveksling og kompetanseoppbygging, jamfør Kirkerådets innspill. Dette er et viktig anliggende også for menighetene som brukere av kirken.

Kurset Kirkebygget bruk og vern, et samarbeidsprosjekt knyttet til kompetanseheving for kirketjenere, er et fint tiltak i riktig retning.

Økonomiske rammer

Vi ser også at det er store økonomiske utfordringer knyttet til vedlikehold av fredede og listeførte kirker.

Utfordringen ligger særlig i at svært mange av disse kirkene ligger i områder der befolkningsgrunnlaget er forholdsvis lite. Ganske små kommuner sitter derfor med økonomiske ansvar for et forholdsvis stort antall kirker. Kommune kan ikke forutsettes å bære dette økonomiske ansvaret alene. En del av kirkene har også klare begrensninger i

praktisk bruk, slik at menigheten har behov for andre forsamlingslokaler i tillegg. Spørsmålet er tatt opp spesielt av ordførerne i Andebu, Hof og Re i forbindelse med kommunesamtalene til Fylkesmannen i Vestfold. Dette er videre understreket også i brev til Kommunal- og regionaldepartementet og Kirkedepartementet.

Staten må derfor ta et ansvar for økonomiske støtteordninger til kirkene som kulturminner. Vi støtter Kirkerådet i at dette må skje igjennom direkte bevilgninger i statsbudsjettet til de fredede kirkene. Kulturminnefondet må også bygges videre ut. Vi viser også til Kirkerådet og Kirkemøtets uttalelser når det gjelder midler fra Opplysningsvesenets fond: "Kirkemøtet kan ikke se at antikvariske oppgaver er i tråd med fondets formål, og er derfor kritisk til at slike oppgaver belastes fondet" (KM 4/01).

Kirkegårder/gravferd

Biskopens rolle i disse spørsmålene er endret med gravferdsloven og kirkeloven fra 1997. Vi kan ikke se at gravferdsmyndighetene er bedt om uttale til høringen. Fra biskopens side vil vi likevel naturlig trekke fram et par faktorer.

Problemstillingen når det gjelder kirker og kirkegårder har en mange fellestrekk. Kirke og kirkegård må oppfattes som en kulturell enhet. Det må være et samspill også når det gjelder nyanlegg, vi stiller oss også noe spørrende om hvor stor en kirkegård bør være før det anlegges ny et annet sted.

Kirkegårder har imidlertid også har sine helt særegne variant av kulturminne-problemstillingene. Fra vårt ståsted ser vi bruk/vern-utfordringer bla når det gjelder gjenbruk av graver i gamle kirkegårder. Antikvariske- og kirkegårdsmyndigheter har ulik av forståelse av bestemmelsene når det gjelder bruk av gamle kirkegårder med middelaldergrunn. Legges tolkningen her for stram, betyr det blir problematisk å benytte graver på gamle kirkegårder. Med dette berøres også et arealproblem i forbindelse med gjenbruk.

Det er også grunn til uro når det gjelder de bevaringsverdige gravminnene på kirkegårdene. De kirkelige fellestrådene har liten kapasitet og kompetanse til å gå inn i arbeidet med verneplaner på kirkegårdene jamfør § 27 i forskrift til gravferdsloven og Rundskriv T-3/2000. Etter de signalene vi har fått, virker det heller ikke som kulturminnemyndighetene kan prioritere dette arbeidet.

Vi ser det som en nasjonal oppgave at de ulike ansvarlig organer kan stå sammen om den viktige forvaltningen av de kulturminnene som kirkene representerer. Med disse bemerkningene uttrykker vi håp en kulturpolitikk der også arven fra kirke og kirkegård har en tydelig plass.

Med vennlig hilsen

Stein Unneberg (S)
Stiftsdirektør

Tove Frøvoll Thoresen
Tove Frøvoll Thoresen
Rådgiver

Kopi
Kirke- og kulturdepartementet
Kirkerådet
Fylkesmannen i Vestfold